

<i>Kierownik Projektu</i>		
	<i>imię i nazwisko</i>	<i>zakres</i>
mgr	Jan Przybycin	<i>ornitologia, chiropterologia</i>

<i>Nadzór</i>		
	<i>imię i nazwisko</i>	<i>funkcja</i>
mgr	Michał Przybycin	<i>ornitologia, chiropterologia</i>

SPIS TREŚCI

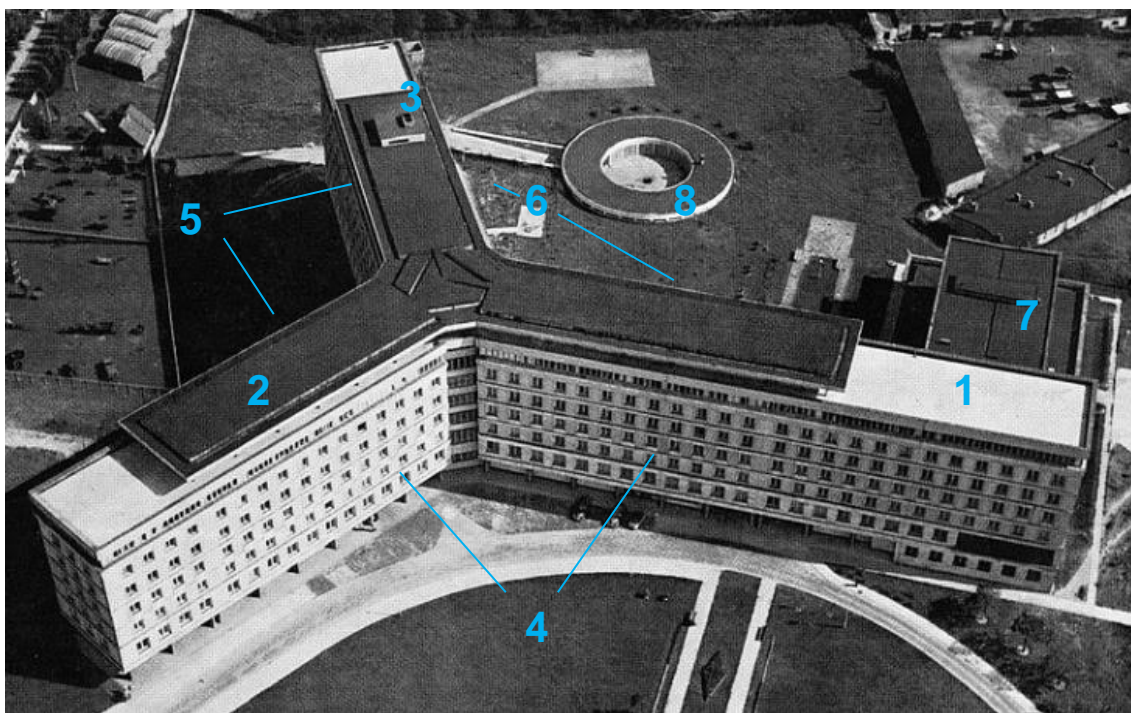
1. Podstawa i zakres prac.....	3
2. Wyniki.....	4
3. Rekomendacje.....	5
4. Dokumentacja fotograficzna.....	7
5. Załączniki.....	21

1. PODSTAWA I ZAKRES PRAC

Niniejsze opracowanie stanowi ekspertyzę ornitologiczną i chiropterologiczną pod kątem występowania ewentualnych siedlisk i miejsc gniazdowania ptaków i rozrodu nietoperzy, wykonaną na podstawie przeglądu budynku Głównego Urzędu Statystycznego przy al. Niepodległości 208 w Warszawie.

Kontrola budynków miała miejsce w dniu 5 lipca 2016 r. Podstawą do wykonania prac jest umowa nr 46/BA/2016 z dnia 30.06.2016 r. zawarta między Głównym Urzędem Statystycznym i EMPEKO S.A.

Celem wizji lokalnej było wyszukanie potencjalnych i faktycznych miejsc gniazdowania ptaków oraz hibernacji i rozrodu nietoperzy. Inwentaryzacja ornitologiczna polegała na wyszukaniu wszelkich miejsc, wykorzystywanych przez ptaki do gniazdowania w okresie lęgowym. W tym celu spenetrowano dach, parapety okienne i widoczne z zewnątrz budynku szczeliny w elewacji. Poszukiwano wszelkich śladów wskazujących na gniazdowanie ptaków w okresie lęgowym – materiał gniazdowy, skorupki jaj, odchody. Inwentaryzacja chiropterologiczna polegała na wyszukiwaniu w elewacji budynku szczelin i innych potencjalnych miejsc rozrodu i kryjówek nietoperzy. Dostęp budynku zapewniał wydelegowany pracownik Zamawiającego.

Ryc. 1. Rzut budynku (Źródło: Wyszynacki L. 1977. Warszawa od wyzwolenia do naszych dni. Wydawnictwo Sport i Turystyka, Za: <https://pl.wikipedia.org/>). 1 – skrzydło południowe, 2- skrzydło zachodnie, 3 – skrzydło wschodnie, 4 – elewacja zachodnia, 5 – elewacja północna, 6 – elewacja wschodnia, 7 – biblioteka, 8 – budynek garażowy.

2. WYNIKI

Budynek w kształcie trójskrzydłowego wiatraka ośmiokondygnacyjny, zbudowany w latach 1948-1951 (Ryc. 1). Do skrzydła południowego przylega niższa bryła gmachu biblioteki. Od strony wschodniej samodzielny budynek garażowy na kształcie okręgu. Elewacja nieocieplona, kamienna i betonowa, miejscowe uszkodzenia związane z działaniem czynników atmosferycznych na przestrzeni dziesięcioleci. Dach płaski, kryty prefabrykatami betonowymi i papą, miejscami blachą. Na dachu znajdują się kominy wentylacyjne i szyby nawiewowe, a także kanały i rynny odprowadzające wodę. W elewacji stwierdzono pojedyncze szczeliny, w kilku miejscach wykryto niezabezpieczone siatką otwory wentylacyjne. Piwnice są zagospodarowane i użytkowane.

Stwierdzono liczne miejsca zajmowane przez **gołębie miejskie** *Columba livia f. urbana* (Fot. 20-22), pod zewnętrznym okapem na VIII kondygnacji, które miejscami wskazują na wieloletnie użytkowanie. Nie stwierdzono jaj i piskląt. Nagromadzenie śladów obecności gołębi jest szczególnie duże w narożnikach, w miejscu styku skrzydeł budynku (Fot. 21). Ponadto blaszana obudowa zewnętrznej balustrady dachowej (Fot. 14) jest wykorzystywana przez gołębie jako miejsce stałego przebywania, zwłaszcza na tych fragmentach do których dostęp możliwy jest dzięki zerwanej siatce ochronnej (Fot. 15). Administrator budynku chroni budynek przed obecnością gołębi poprzez fragmentaryczne montowanie kolców na gzymsach i parapetach oraz stosowanie siatki zabezpieczającej otwory i miejscami większe przestrzenie (Fot. 15, 20-23). Na skutek zużycia ww. środków technicznych, gołębie uzyskują dostęp, m.in. pod okap VIII kondygnacji. Poza gołębiami, na budynku stwierdzono przynajmniej dwie pary **wróbla** *Passer domesticus*, gniazdujące w szczelinach elewacji poniżej IV kondygnacji (Fot. 25-26).

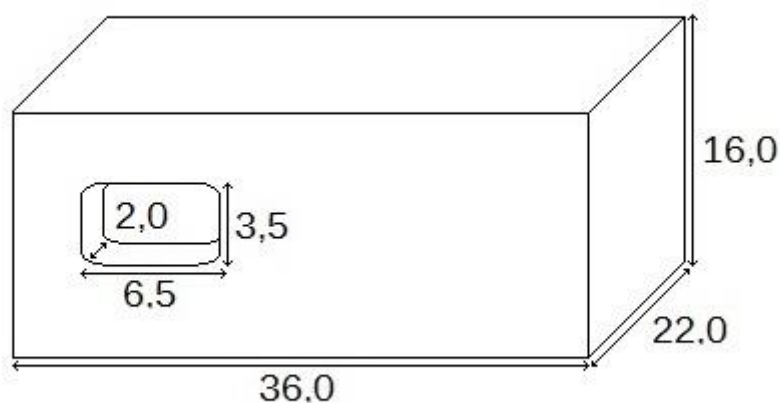
W stropie nad przejazdem na dziedziniec budynku garażowego znaleziono stare gniazdo, przypuszczalnie **kopciuszka** *Phoenicurus ochruros*, które wg pracowników było użytkowane 2 lata temu (Fot. 27). Oględziny gniazda nie wykazały użytkowania w bieżącym sezonie. Poza ww. gatunkami stwierdzono występowanie wron siwych *Corvus cornix*, które użytkują budynek jako miejsce czatowania oraz żerowania (Fot. 19). Aktywne korzystanie z budynku przez wrony może być czynnikiem ograniczającym występowanie mniejszych gatunków ptaków. Innych gatunków ptaków nie stwierdzono. W sąsiedztwie budynku obserwowano latające jerzyki *Apus apus*.

W ramach udostępnionych pomieszczeń budynku nie wykazano nietoperzy ani śladów ich występowania, jak również miejsc stanowiących potencjalne ich zimowisko lub miejsce rozrodu. Na dachu wykazano liczne otwory wentylacyjne, w tym system szybów nawiewu grawitacyjnego o szerokich ścianach (Fot. 8-11). W szybach, od których na poszczególnych kondygnacjach odchodzą kanały wentylacyjne, stwierdza się silne prądy powietrza, co zmniejsza ich atrakcyjność jako zimowiska nietoperzy.

3. REKOMENDACJE

1. W przypadku gołębi miejskich, objętych ochroną częściową zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. (Dz. U. 2014 poz. 1348), istnieje możliwość usunięcia gniazd w okresie lęgowym, za wyjątkiem sytuacji ze stwierdzeniem obecności piskląt w gnieździe. Kontrola budynku nie wykazała piskląt w gniazdach.
2. Prace obejmujące elewacje, w których stwierdzono gniazda wróbla należy przeprowadzić w okresie od 1 września do 30 marca, czyli poza okresem lęgowym. Możliwe jest usunięcie gniazd w okresie lęgowym, ale po wcześniejszym uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na odstąpienie od zakazów w stosunku do gatunków chronionych na podstawie art. 56 ustawy o ochronie przyrody. Wniosek w załączniku.
3. Wykonanie remontu ściany będzie wiązać się z koniecznością zamurowania/usunięcia używanych we wcześniejszym sezonie gniazd. Z tego względu należy zdawać sobie sprawę, że ptaki po utraceniu miejsc gniazdowych mogą wydziobywać dziury w świeżo położonym styropianie celem utworzenia nowych. Aby zrekompensować ptakom utracone miejsca gniazdowe i zabezpieczyć nową elewację, zaleca się powieszenie min. 12 budek lęgowych dla wróbla wykonanych z drewna lub trzcinobetonu. Projekty budki bądź gotowe budki łatwo odnaleźć w Internecie. W przypadku wróbla/mazurków powinny one mieć wymiary cm: 30 x 11 x 11; średnica otworu wlotowego 3,3 cm.
4. Jeżeli w trakcie prac termomodernizacyjnych zostaną stwierdzone gniazda z jajami, pisklętami lub zaobserwowane ptaki bądź nietoperze wlatujące do szczelin w budynku, należy przerwać w tych miejscach prace i złożyć wniosek o wydanie zgody przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na odstąpienie od zakazów wymienionych w art. 52 ust. 1 ustawy z 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2004 Nr 92 poz. 880). Wzór wniosku został dołączony do dokumentu. Opcjonalnie należy powiadomić zoologa, który wyda odpowiednie zalecenia lub będzie sprawował nadzór nad dalszymi pracami. Istotnym czynnikiem ograniczającym zagnieżdżenie się ptaków w trakcie prac jest ich ciągłość i brak przerw w robotach dłuższych niż 5 dni.
5. Kominy oraz wszelkie otwory wentylacyjne zaleca się zabezpieczyć siatką o średnicy oczka nie większej niż 2 cm. Uniemożliwi to wlot nietoperzy karlików *Pipistrellus* sp., które jesienią mogą masowo wlatywać do nich bez możliwości wydostania się. Ten sposób zabezpieczy także otwory przed dostaniem się np. liści.

6. Wnęki, skraje dachów, parapety okienne i wszystkie te miejsca gdzie przebywają i brudzą gołębie, można zabezpieczyć listwami z plastikowymi kolcami.
7. W ramach kompensacji zniszczonych siedlisk ptaków rekomenduje się zamontowanie 12 budek lęgowych typu A dla wróbla o następujących wymiarach: dno 11x11 cm; głębokość od wlotu do dna 21 cm; średnica otworu wlotowego 33 mm; grubość przedniej ścianki 4 cm. Projekt budki jest powszechnie dostępny w Internecie. Optymalnymi miejscami do powieszenia skrzynek jest elewacja budynku w miejscu łączenia skrzydeł budynku. W tym miejscu budki będą najmniej widoczne na bryle budynku. Proponuje się montaż dwóch budek obok siebie na wysokości II i III kondygnacji, w każdym z trzech miejsc łączenia skrzydeł budynku (Fot. 28). Alternatywnym miejscem jest łącznik biblioteki oraz sam budynek biblioteki.
8. W ramach propozycji urozmaicenia różnorodności biologicznej okolic budynku, proponuje się zamontować na ostatniej kondygnacji budki lęgowe dla jerzyka *Apus apus*, którego pojedyncze osobniki obserwowano w sąsiedztwie. Optymalnym miejscem do zamontowania budek jest zadaszenie na VIII kondygnacji (Fot. 4), dookoła budynku. Budki należy montować w taki sposób, aby ściana z otworem wlotowym licowała ze skrajem zadaszenia. Ważne, aby jerzyk wychodząc z otworu miał możliwość wykonania lotu nurkowego do 5 m w dół, bez kolizji z balustradami, parapetami i innymi elementami wystającymi z elewacji.

Ryc. 2. Graficzne przedstawienie wymiarów budki dla jerzyka [cm].

4. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. 1. Elewacja budynku od dziedzińca na strony wschodniej.

Fot. 2. Elewacja zachodnia od al. Niepodległości.

Fot. 3. Dach biblioteki.

Fot. 4. Elewacja północna od al. Armii Ludowej. Proponowana lokalizacja budek dla jerzyka.

Fot. 5. Elewacja północna od al. Armii Ludowej.

Fot. 6. Biblioteka.

Fot. 7. Światło kanału wentylacyjnego na dachu głównego budynku.

Fot. 8. Światło szybu wentylacyjnego.

Fot. 9. Światło szybu wentylacyjnego.

Fot. 10. Światło szybu wentylacyjnego.

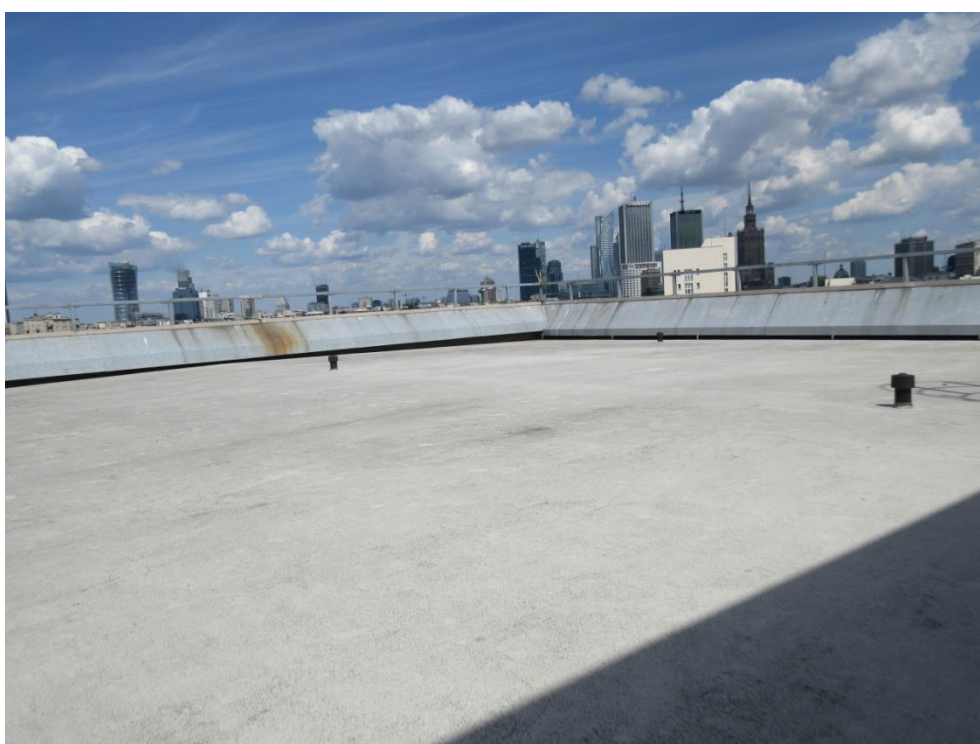
Fot. 11. Ulokowanie szybów wentylacyjnych (Fot.8-10).

Fot. 12. Niezabezpieczony wlot wentylacyjny – skrzydło wschodnie, od strony południowej.

Fot. 13. Niezabezpieczony wlot wentylacyjny w elewacji – skrzydło wschodnie, od strony północnej.

Fot. 14. Dach na skrzydle zachodnim, widoczna metalowa obudowa balustrady.

Fot. 15. Guano gołębi pod blachą zabezpieczającą balustradę i za siatką zabezpieczającą.

Fot. 16. Zabezpieczone otwory wentylacyjne na dachu biblioteki.

Fot. 17. Dach nad skrzydłem południowym.

Fot. 18. Dach garaży, w tle budynek techniczny.

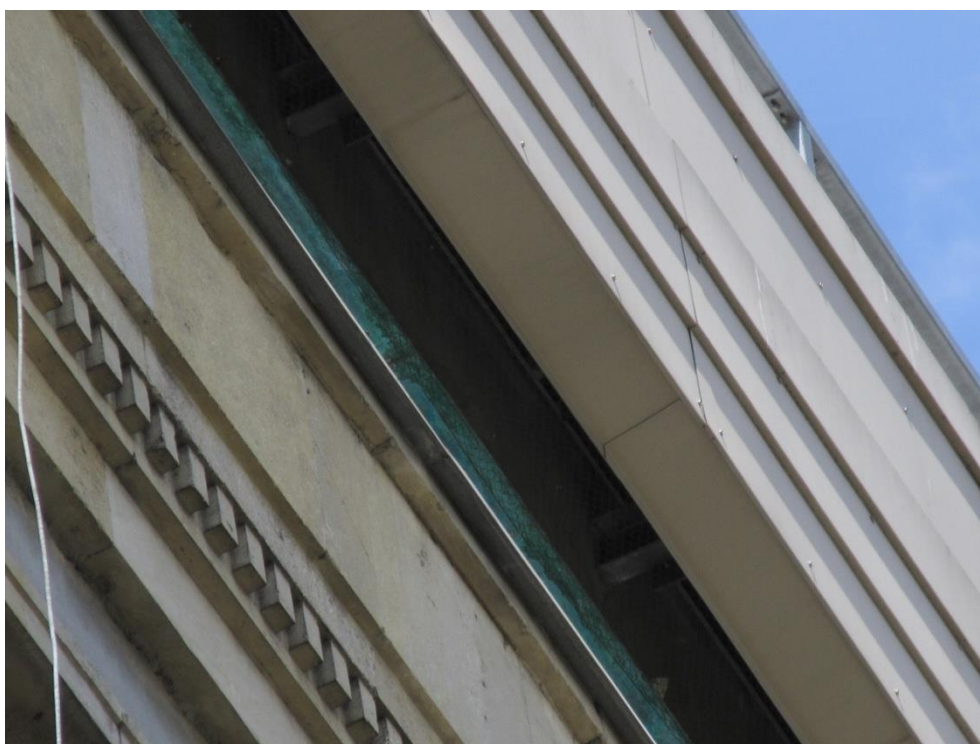
Fot. 19. Wrony siwe.

Fot. 20. Zabezpieczenie siatką półki na VII piętrze i guano gołębi.

Fot. 21. Zabezpieczenie siatką elewacji na połączeniu skrzydeł budynku i ślady gołębi.

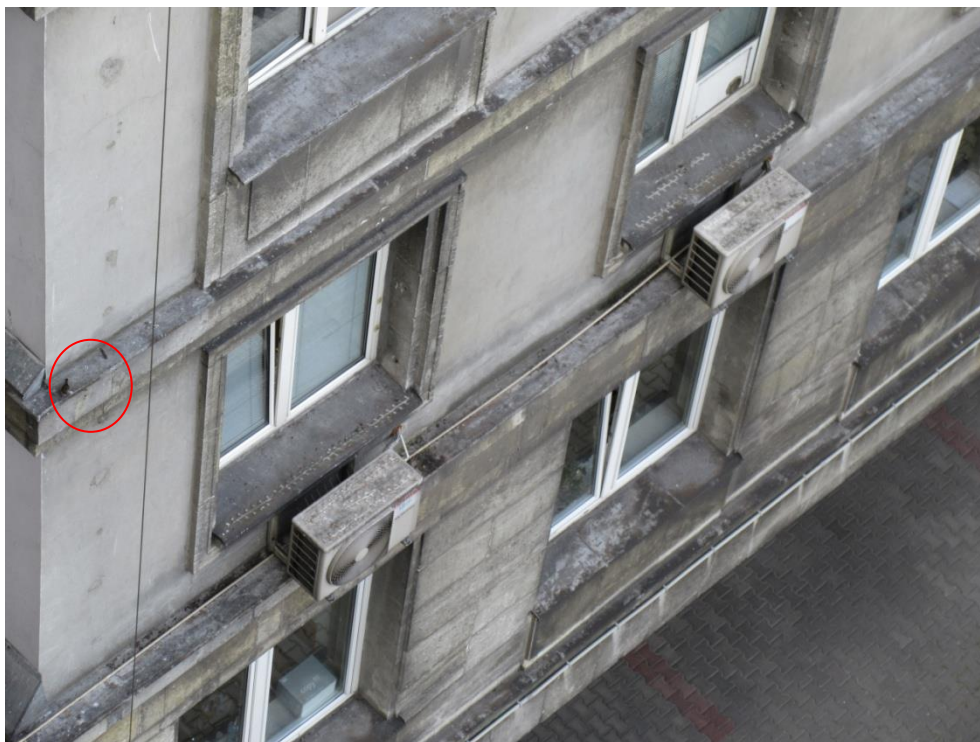
Fot. 22. Siatka zabezpieczająca półkę na VII piętrze.

Fot. 23. Kolce zabezpieczające na balustradzie na VIII kondygnacji.

Fot. 24. Najwięcej gołębi obserwuje się na skrzydle zachodnim od strony skrzyżowania al. Niepodległości i al. Armii Ludowej.

Fot. 25. Wróbel (czerwony okrąg) przy gnieździe między III i IV kondygnacją na styku skrzydeł zachodniego i wschodniego, elewacja północna skrzydła zachodniego.

Fot. 26. Gniazdo wróbla nad oknem VI kondygnacji skrzydła południowego, elewacji zachodniej.

Fot. 27. Pozostałości gniazda, prawdopodobnie kopcjuszka, nad przejazdem na dziedziniec budynku garaży.

Fot. 28. Boczne ściany wnek w miejscu łączenia skrzydeł budynku – proponowana lokalizacja budek dla wróbla.

5. ZAŁĄCZNIKI

1. Wniosek o wydanie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do dziko występujących lub innych niż dziko występujących gatunków zwierząt objętych ochroną.

Źródło (dostęp 2016.07.11):

<http://bip.warszawa.rdos.gov.pl/zezwozenie-na-odstepstwa-od-zakazow-w-stosunku-do-gatunkow-dziko-wystepujacych-zwierzat-objetych-ochrona>